

A vízgazdálkodás a szovjet mezőgazdaságban

Írta: ERDEI FERENC

A Szovjetunióban egymásután épülő világraszóló vízművek, a Davidov-terv megvalósítása, a kujbisevi vízmű megépítése, a Turkmén-csatorna építése, ezenkívül a Szovjetunió minisztertanácsának rendelete új öntözési rendszer alkalmazásáról, az egész világ figyelmét ráirányították arra a világtörténelemben páratlan vízépítési munkára, amely a Szovjetunióban folyik. E rendkívüli arányú vízművek jelentősége fölmérhetetlen. Jelentőségük mindenekfölött az, hogy ma, amikor az imperialisták minden erejüket a fölfegyverkezésre fordítják és a tudomány vívmányait pusztításra és a tömegek legyilkolására akarják felhasználni, akkor a Szovjetunióban a békés alkotó munka újabb és újabb nagyszabású tervei valósulnak meg. A másik, nem kisebb, jelentősége ezeknek a vízműveknek, hogy bennük a hatalmas sztálini természetátalakítási terv újabb és újabb vívmányai bontakoznak ki előttünk. A földművelés Viljamsz-féle rendszere, a mezővédő-erdősávok és most ezek a világraszóló vízművek együtt beláthatatlan további lehetőségeit nyitják meg a szocialista mezőgazdaság fejlődésének.

A most ismeretessé vált hatalmas vízművek és az új öntözőrendszer méltán keltik fel a legélénkebb érdeklődést a Szovjetunió vízgazdálkodása és a Szovjetunióban folyó vízépítés munkálatai iránt. Alapjában helytelen lenne azonban ezekben a művekben csak egyegy technikai alkotást látni. Mint ilyenek is csodálatosak és példátlanul állók a világtörténelemben. Olyan hatalmas tömegű anyagot mozgatnak meg, olyan óriási területek életét érintik, s tervezésükben és kivitelezésükben olyan magas fokon alkalmazzák a haladó tudomány vívmányait, hogy ezt valóban csak csodálattal lehet szemlélni. Ezek a művek azonban nemcsak egyszerűen nagyszabású technikai alkotások, hanem mindegyikük szerves része a természetátalakítás sztálini tervének és elválaszthatatlanul összefüggnek mindazzal, amit a Szovjetunió szocialista mezőgazdasága egyéb területen elért. A ter-

természetátalakítás világtörténelmi művének elválaszthatatlanul összefüggő részei az erdősávok rendszere, a talajművelés és az agrotechnika új nagyüzemi módszerei, új kultúrák meghonosítása és kiterjesztése és ezekkel együtt a most megépülő nagyszabású vízművek, a vízgazdálkodás egész széles kiterjedt rendszerével együtt.

A most megépülő hatalmas vízművek nem úgy születtek, hogy egy-egy műszaki tervet elfogadásra alkalmasnak talált és egymásután megvalósít a sztálini alkotóerő. Ezek a tervek nem egyszerűen az öntözés, az energianyerés és a közlekedés műszaki lehetőségeinek kiaknázásából erednek, hanem szervesen és szükségszerűen következnek a természetátalakítás egész tervéből, amely a Szovjetunió szocialista mezőgazdaságának gyakorlatában a Szovjetunióban már mindenütt megvalósulóban van. Ezek a most megépülő vízművek nem egyszerűen az energianyerés, a közlekedés és az öntözés technikai lehetőségeinek megvalósítását jelentik, ami után a rendelkezésre álló öntözővíz bizonytalan kihasználásának mezőgazdasági munkája következne, hanem fordítva: a szocialista mezőgazdaságban már megvalósuló természetátalakító munka további szükségleteit elégítik ki. A természetátalakítás sztálini terve a mezőgazdaság szocialista megszervezése alapján a fejlődés végtelen lehetőségeit nyitotta meg a mezőgazdasági termelés számára és megvetette az alapját olyan mezőgazdasági technikának, amely úrrá tud lenni a természet elemi erőin, le tudja győzni a természetet és átalakítja azt.

Igy függenek össze a nagy sztálini-tervben az erdősávok telepítése, az élenjáró agrotechnika szakadatlanul tökéletesedő módszerei és a vízgazdálkodás óriási építményei. De ezen belül, a vízgazdálkodás körében is, nem külön-külön alkotások a most megépülő nagy vízművek, a most bevezetésre kerülő új öntöző-rendszer és azok a szerényebb, mindennapi alkotások, amelyek a Szovjetunió mezőgazdaságában egyre növekvő tömegben megvalósulnak. A most ismeretessé vált világraszóló vízművek a vízgazdálkodásnak egységes nagy rendszerébe kapcsolódnak, azokkal a szerény, apróbb alkotásokkal és módszerekkel, amelyeket a szovjet mezőgazdaságban alkalmaznak akár a hó felfogására, akár a fölösleges belvizek helyi levezetésére, akár a megszámlálhatatlan helyi víztárolók, tavak építésére.

A vízgazdálkodás összefüggő rendszere

A Szovjetunió szocialista mezőgazdaságában a vízgazdálkodás egyes területei nem külön-külön műszaki feladatként jelentkeznek, hanem elválaszthatatlan összefüggő egységet képeznek az egész mezőgazdasági termeléssel. A vízlevezetés, a vízgyűjtés, víztárolás és

az öntözés kérdései, ha eltérő műszaki feladatokat képeznek is, egytől-egyig szervesen beletartoznak a mezőgazdasággal összefüggő vízgazdálkodás egységes rendszerébe és ezen keresztül egymással is kölcsönös összefüggésben vannak. Ez a szélszakíthatatlan egység és összefüggő egységes rendszer határozza meg a Szovjetunió vízgazdálkodásának minden egyes mozzanatát és ezen az összefüggésen keresztül tartoznak bele mind a nagy vízművek, mind a legapróbb vízgazdálkodási módszerek a természetátalakítás hatalmas tervébe.

1. *A vízgazdálkodás a Szovjetunióban a szocialista mezőgazdaságnak egyik főtenyezője és elválaszthatatlan része.* Az élenjáró műcsurini-liszenkói agrobiológia növénytermelési és állattenyésztési vívmányai, a talajművelés Viljamsz-féle rendszere és a magas fokon fejlett nagyüzemi gépesítés technikája mellett a vízgazdálkodás kiemelkedő nagy tényezője az élenjáró szocialista mezőgazdaságnak és az egész természetátalakítási tervnek. A szocialista mezőgazdaság minden tényezője összefügg a vízgazdálkodással és mindegyike feltétele és következménye a vízgazdálkodás fejlesztésének és sorra épülő nagy alkotásainak.

A szovjet mezőgazdaság alapvető jellemvonása: az üzemek nagyüzemi szocialista megszervezése képezi az alapját a mezőgazdasági termelés technikai fejlesztésének és a természetátalakító munkának. Ez a nagyüzemi szervezet teremti meg a lehetőségét olyan technikai módszerek alkalmazásának, amelyeket a Szovjetunió mezőgazdasági gépei és a hatalmas vízművek képviselnek. Ugyancsak ez a nagyüzemi rendszer az alapja annak is, hogy az erdősávok telepítésével, az agrotechnika egyre fejlettebb módszereivel és az agrobiológia mind számosabb vívmányával a mezőgazdasági termelés kiemelkedik abból az elmaradottságából, amire a feudalizmus és a kapitalizmus kárhóztatta és fölemelkedik arra a szintre, ahol az ipar és a modern technika alkalmazásának egyéb területei állnak.

A Szovjetunió szocialista mezőgazdasága egész agrobiológiai, agrotechnikai felkészültsége már önmagában is igen fontos és nagyjelentőségű vízgazdálkodási vívmányokat jelent. A talajművelés rendszere, az erdősávok telepítése, az állat- és növényfajták alakítása mind olyan módszerei a mezőgazdaságnak, amelyek részben alkalmazkodnak a természet adottságaihoz, részben pedig alakítják, megváltoztatják azokat. A szovjet mezőgazdaság agrotechnikája az adott viszonyok között sikeres harcot folytat az aszály ellen, illetve sikeresen használja fel a természet által adott vízfölösleget.

2. *A szovjet mezőgazdaságban elválaszthatatlan egységbe kapcsolódnak egyfelől a vízlevezetés és vízlecsapolás, másfelől a vízmegőrzés és a víztárolás feladatai.* A szovjet mezőgazdaság nem ismer kü-

lön vízlevezetési, lecsapolási, technikai feladatokat és külön víztárolási, műszaki feladatokat. Mindkettő szervesen kapcsolódik a mezőgazdasági termelés követelményei által megszabott vízgazdálkodáshoz és lényegében annak két oldalát jelenti. Így biztosítja a szovjet szocialista mezőgazdaság azt, hogy a vízlevezetés és a lecsapolás nem vezethet a termőtalaj kiszáritásához, míg a másik oldalon a vízmegőrzés és a víztárolás nem vezethet az árvizek és a belvizek veszélyes kártevéséhez.

Ez az elválaszthatatlan egység a vízgazdálkodás két iránya között egyformán alapelve a legkisebb helyi vízműveknek éppen úgy, mint a világraszóló nagy alkotásoknak. De jellemvonása az is a Szovjetunió vízgazdálkodásának, hogy a nagy művek és az apró létesítmények szintén elválaszthatatlanul összefüggnek egymással és kiegészítik egymást.

A kétoldalra tekintő vízgazdálkodás apró helyi létesítményei ma már nagy tömegben létesülnek évről-évre a Szovjetunió minden vidékén. Minden kolhozban, minden kolhozbrigád területén egymásután építik meg azokat a vízgyűjtő, víztároló tavakat, amelyek rendkívül egyszerű technikával oldják meg azt a feladatot, hogy visszatartják a területéről lefolyó vizet és ezzel megóvják a kiszáradástól. Ugyanezek a vízgyűjtők azonban gátjaikkal és zsilipjeikkel azt a célt is szolgálják, hogy az esetenként bekövetkező vízbőség idején lehetővé teszik a fölösleges víz zavartalan levezetését és minden belvíz, árvíz okozta kár elhárítását.

Hasonlóképpen épülnek a vízlevezetés és a vízlecsapolás technikai berendezései is olyan vidékeken, ahol a fő kérdés a fölösleges víz levezetése. A lecsapoló csatornákat mindenütt úgy építik, hogy azok egyben vízgyűjtő rendszert is képeznek és visszatartják, megőrzik a mezőgazdasági termelés magas színvonalához szükséges vízmennyiséget, sőt adott esetben, időleges szárazság alkalmával, öntözésre is szolgálnak.

3. Maga az öntözés kérdése, az öntözőrendszerek kiépítése sem jelentkezik a Szovjetunió mezőgazdaságában önálló, a mezőgazdaság egészétől és a vízgazdálkodás egészétől elválasztható külön műszaki problémaként. Az öntözőrendszerek építésének alapja mindig a mezőgazdaság adott vízgazdálkodási viszonyainak megfelelő kiegészítése, kapcsolódva a víztárolás és vízmegőrzés sok egyéb módszeréhez és berendezéséhez.

Alapvető jellemvonása a Szovjetunió öntözőrendszereinek, hogy teljes mértékben igazodnak a mezőgazdaság nagyüzemi kereteinek követelményeire. Ezt a követelményt emelte törvényerőre a Szovjet-

unió minisztertanácsának rendelete az új öntözési rendszer alkalmazásáról. A Szovjetunió minisztertanácsa kimondta, hogy „a jelenlegi öntözési rendszer nem felel meg a mezőgazdaság mai fejlettségi fokának. Sokéves gyakorlat mutatja, hogy az állandó öntözőcsatornák gyűjtőhálózata az öntözött részek kis méretei mellett az öntözéses területeknek elégtelen kihasználására, termésvesztésre vezet, akadályozza a mezőgazdasági gépek teljes kihasználását, növeli a szűrési vízvesztéseget és szaporítja a munkát, mivel a csatornákat szüntelenül tisztítani kell a hordaléktól és a növényzettől.” Ez a minisztertanácsi határozat kimondta, hogy „az állandó öntözőcsatornákat olyan csatornákkal kell fölcserélni, amelyek csak az elárasztás idejére készülnek, és amelyeket azután a talajművelés gépesítése és a vetés gondozása követelményeinek megfelelően betemetnek“.

Az új öntözési rendszer annak a kifejezése, hogy a vízgazdálkodás, az öntözés minden mozzanata nemcsak általában függ össze a mezőgazdaság követelményeivel és szükségleteivel, hanem különlegesen a nagyüzemi szocialista mezőgazdaság viszonyaihoz kell igazodnia.

További jellegzetességük a szovjet öntözési rendszereknek az, hogy minden esetben az öntözővíz sokoldalú felhasználását valószínűsítik meg. Akár helyi tárolásból, akár odavezetett csatornából nyelik a vizet, minden esetben az öntözésen kívül összekapcsolják energianyeréssel, haltenyésztéssel és minden esetben fásítással és kertek létesítésével.

A vízgazdálkodás és a vízépítés megszervezése

A vízgazdálkodás alapvető elveinek megfelelően a vízgazdálkodásnak és a vízépítésnek nincs különálló, a mezőgazdaságtól elválasztott szervezete.

A Szovjetunió vízgazdálkodásának legfőbb irányítója a Szovjetunió Mezőgazdaságügyi Minisztériumának vízgazdálkodási főigazgatósága. A Mezőgazdaságügyi Minisztériumnak ez a szerve irányítja általában a vízgazdálkodást, beleértve a nagy vízműveket éppen úgy, mint a kisebb helyi vízgazdálkodási létesítményeket. Külön vízgazdálkodási főigazgatósága van e mellett a Gyapottermelési Minisztériumnak. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a gyapottermeléssel kapcsolatos vízgazdálkodási és vízépítési kérdések el lennének választva a mezőgazdasági termeléstől, hanem ellenkezőleg, azt, hogy a gyapottermelés különleges érdekeinél fogva az önálló Gyapottermelési Minisztérium a gyapottermelő vidékeken maga irányítja a vízgazdálkodást. Egyedül a nagy energiatermelő-telepek nem tartoznak a Mezőgazdaságügyi Minisztérium vagy a Gyapottermelési Minisztérium

vízgazdálkodási főigazgatóságának az irányítása alá. Ezek különleges jellegüknél fogva a Villanyerőművi Energiatermelési Minisztérium irányítása alatt állanak.

Hasonlóképpen épül fel a vízgazdálkodás irányító szervezete a szövetségi köztársaságokban és a területeken is. Általában a köztársaságokban, a Szovjetunió Mezőgazdaságügyi Minisztériumához hasonlóan, a mezőgazdasági minisztérium keretében van vízgazdálkodási főigazgatóság. Kivétel azoknak a köztársaságoknak az esete, amelyekben különleges jelentősége van a vízgazdálkodásnak. Így az üzбек, tadzsik, kirgiz és grúz köztársaságokban önálló vízgazdálkodási minisztérium van. Ezek a vízgazdálkodási minisztériumok azonban a Szovjetunió Mezőgazdaságügyi Minisztériumának az irányítása alá tartoznak és a minisztérium vízgazdálkodási főigazgatósága irányítja és koordinálja a munkájukat.

Hasonló elvek szerint szervezték meg a területeken is a vízgazdálkodás irányítását. Az általános szabály az, hogy a terület Végrehajtó Bizottságának mezőgazdasági igazgatósága látja el a vízgazdálkodás és a vízépítés irányítását is. De mindenütt, ahol különleges jelentősége van a vízgazdálkodásnak, önálló vízgazdálkodási igazgatóság vagy osztály létesült. Ezek a vízgazdálkodási igazgatóságok és osztályok azonban éppenúgy a köztársaság mezőgazdasági minisztériumának alárendelve, mint a köztársasági Vízgazdálkodási Minisztérium a Szovjetunió Mezőgazdasági Minisztériumának.

Hasonló szervezési elvek szerint történik a vízépítés irányítása is. A vízgazdálkodást irányító minisztériumnak, illetve főigazgatóságnak minden fokon vízépítési tervező és vízépítési kivitelező trösztjei vannak, amelyek a vízépítés helye szerint létesítenek építővállalatokat, illetve vízépítő telepeket.

Az öntözőművek építésében kétféle módszert alkalmaznak, a szerint, hogy nagyobb állami (szövetségi, köztársasági) jelentőségű művekről van szó, vagy kisebb helyi létesítményekről.

A nagy műveket az illetékes minisztérium közvetlen irányításával a tervező és építő trösztök tervezik és kivitelezik. Az ilyen nagyobb művek átvétele mindig bizottság útján történik és az átvett műveket az illetékes minisztérium a megfelelő vízgazdálkodási állami szervek kezelésébe adja. Ezeket a nagyobb öntözőműveket, mint állami létesítményeket, a minisztérium vízgazdálkodási szervezete üzemelteti.

Másképp történik a kisebb helyi öntözőművek építése. Ezek tervezését is a vízépítési tervező trösztök, illetve azok irodái végzik el, valamint ők adnak szakembereket is az építés műszaki irányításához. Az építés munkáját azonban a kolhoz, illetve a szovhoz végzi. A szovhozokban épülő helyi öntözőműveknél a szovhoz munkaszer-

vezetének megfelelő keretben maga a szovhoz vezetése irányítja az építkezést, a vízépítési szakirányító közreműködésével.

A kolhozokban csak a munka egy részét adja maga a kolhoz, mellette döntő segítséget nyújt a gépállomás. Általában a gépállomás végzi el a földmunkát megfelelő speciális gépekkel, valamint az öntözőgépek felszerelésének munkáit is. A tervet és az építés szakirányítását azonban ez esetben is a vízépítési trösztök biztosítják.

A vízgazdálkodás irányításának, valamint a vízépítésnek a megszervezése három nagyon fontos szervezési elvet juttat kifejezésre. Az egyik az, hogy a vízgazdálkodás a mezőgazdasági termelés irányításától el nem választható kormányzati feladat és egységes irányítás alatt áll mind a vízgazdálkodás vezetése, mind a vízépítés műszaki munkái, mind pedig a vízépítési tervezés. Másik hasonlóan fontos szervezési elv az, hogy csak a nagy létesítményeket építik szövetségi vagy köztársasági állami szervek, ellenben a nagyszámú helyi vízügyi létesítményeket maga a gazdaság, a kolhoz vagy a szovhoz építi meg. A harmadik pedig az, hogy a kolhozok vízépítésében döntő segítséget nyújtanak a gépállomások és e feladatuk ellátására különleges földmunkát végző és vízépítési gépekkel vannak felszerelve.

Néhány következtetés

Országunkban az aszály és a termőtalaj kiszáradása a mezőgazdasági termelés főkérdése és a legfőbb oka terméseredményeink bizonytalanságának és alacsony szintjének. E mellett külön időszakos veszélyként jelentkezik mezőgazdaságunkban az árvizek és a belvizek kártétele. Néhány évtizeddel korábban viszont a belvizek és az árvizek jelentették állandó gondját a mezőgazdasági termelésnek és egyben a súlyosabb veszélyt is a termésben.

Ilyen viszonyok között a mi vízgazdálkodásunknak két jellemző vonása van. Az egyik az, hogy a lecsapolás, a belvízlevezetés és vízszabályozás, vízgazdálkodásunknak egyoldalúan felfogott és a mezőgazdasági termelés követelményeitől elválasztva kezelt önálló műszaki feladata. Ez volt egy évszázadon keresztül vízgazdálkodásunk iránya. Ennek a következményei ütköznek ki sokhelyütt már-már katasztrófális arányokban a talaj kiszáradásában, a talajvíz alacsony szintjében, a szikesedésben stb. Világos, hogy ez a vízgazdálkodási irányzat gyökerében elhibázott és helytelen volt. Ma a Szovjetunió vízgazdálkodásának példájából tanulva, világos, hogy a lecsapolás, belvízlevezetés és vízszabályozás kérdését nem lehet a víztárolás és vízgyűjtés kérdésétől elválasztva, különálló műszaki kérdésként kezelni, elvonatkoztatva a mezőgazdasági termelés követelményeitől.

A másik, hasonlóképpen helytelen irányzata vízgazdálkodásunknak — és ma ez a felfogás érvényesül — hogy az öntözést egy-

oldalú műszaki feladatként fogja fel, helyesen összekapcsolva az energiatermelés és a közlekedés követelményeivel, de helytelenül elválasztva a mezőgazdasági termelés alapvető szükségleteitől.

A Szovjetunió vízgazdálkodásának nagyszerű példája igen fontos és nagyon sürgős következtetéseket jelent tehát a mi vízgazdálkodásunk további irányítása szempontjából.

Az első következtetésünk, amit a Szovjetunió vízgazdálkodásának példájából le kell vonnunk, az, hogy a belvízlevezetés és a vízgyűjtés, víztárolás, öntözés kérdéseit nem elválasztva, hanem szorosan összekapcsolva kell kezelnünk. Ez azt jelenti, hogy az eddig külön-külön kezelt műszaki feladatokat összekapcsoljuk és a vízgyűjtés, a vízlevezetés és az öntözés összetartozó közös feladatait szorosan a mezőgazdasági termelés szükségleteinek szolgálatába állítva, egységes, új műszaki feladatként tűzzük magunk elé és műszaki megoldásukat is ezeknek a szempontoknak megfelelően alakítjuk ki.

A második következtetés az, hogy a vízgazdálkodás összes kérdéseit, beleértve az öntözés és a belvízlevezetés kérdéseit, kiegészítve a vízgyűjtés, víztárolás, talajvédelem kérdéseivel, nem kezelhetjük önálló műszaki feladatként, hanem országunk egész mezőgazdasági fejlesztésének és a mezőgazdaság közvetlen helyi szükségleteinek szolgálatába állítva, mint a mezőgazdaság vízgazdálkodásának problémáit kell kezelnünk, akkor is, ha egyes vízműveink ezenkívül energianyerést és közlekedést is szolgálnak. Kivétel csak az elsősorban energianyerés célját szolgáló egyes nagy vízművek esete lehet.

Harmadik következtetésként azt kell levonnunk, hogy az öntözés minden módszerét a nagyüzemi gazdálkodás követelményeinek megfelelően kell kialakítanunk. Föl kell számolnunk az öntözési tervezésnek mindazokat a módszereit, amelyeket a kisüzemi öntözési eljárások alapulvételével dolgoztak ki, és a Szovjetunió minisztertanácsa rendeletében kifejtett elveknek megfelelően az öntözés tervezését össze kell kapcsolni a nagyüzemi mezőgazdaság követelményeivel.

Negyedik következtetésünk pedig az lehet, hogy vízgazdálkodásunk irányításában szervezetileg is tanuljunk a Szovjetunió példájából és törekedjünk arra, hogy a vízgazdálkodás irányítását nem lehet sem önálló műszaki feladatként, sem pedig a mélyépítés körébe sorolt kiegészítő munkaként kezelni, hanem szorosan a mezőgazdaság irányításával együtt kell megszervezni.

A Szovjetunió vízgazdálkodásának példája végül azzal a következtetéssel jár a mi számunkra, hogy egész vízgazdálkodásunkat mélyreható kritika alá kell vennünk és hozzá kell látnunk vízgazdálkodásunk messzetekintő egységes nagy tervének kidolgozásához. Ez a terv egyben mezőgazdaságunk fejlesztésének, a mi természetátalakítási tervünknek a szerves részét fogja képezni.

A kujbisevi és a sztálingrádi vízierőmű népgazdasági jelentősége

1950 augusztus 21-én tették közzé a Szovjetunió Minisztertanácsának a volgai kujbisevi vízierőmű építéséről szóló rendeletét. 1950 augusztus 31-én pedig a Szovjetunió Minisztertanácsának egy másik rendelete jelent meg a sztálingrádi vízierőmű építéséről.

Soha nem látott a világ olyan gyorsütemű fejlődést az energiatermelésben, iparban, közlekedésben, mezőgazdaságban, a dolgozók jólétének és kultúrájának emelésében, mint a Szovjetunióban. A sztálini korszak e nagyszerű építményei a kommunista társadalom anyagi és technikai alapja megteremtésének fontos láncszemei.

A kujbisevi és sztálingrádi vízierőművek méreteiről az építkezési munkálatok alapján alkothatunk képet. A néhányszor tízmillió köbméter föld kitermeléséhez, a többmillió köbméter beton beépítéséhez a szovjet iparnak eddig nem ismert termelőképességű gépeket és szerkezeteket kell előállítania. A hatalmas elektromos erőátviteli hálózat felszereléséhez óriási mennyiségű fémre van szükség. A Szovjetuniónak lesz a világon a leghosszabb és legnagyobb elektromos erőátviteli hálózata.

A szovjet nehéziparra hárul a feladat, hogy a volgai óriásokat hatalmas energetikai berendezésekkel és bonyolult szerkezetekkel lássa el.

A szovjet folyók kihasználása — a kapitalista országoktól eltérően — tervszerű, komplex: a tervezésnél az energetika, a hajózás, az öntözés, a vízellátás, a halgazdaság érdekeire is tekintettel vannak. A cél az, hogy az egész vízmedencét, sőt a szomszédos medencéket is a legésszerűbben és leggazdaságosabban használják ki.

A sztálini öt éves tervek idején a Volga felső folyásánál már megépítették a ivankovi, uglicsi és cserebakovi vízierőműtelepeket. Azok a tapasztalatok, amelyeket ezeknek és más erőműveknek építésekor szereztek, lehetővé tették, hogy a két vízierőmű felépítéséhez merőben új módon fogjanak hozzá. A szovjet technika itt is az egész világ mérnöki tudományának élén jár.

Az új erőművek teljesítménye Moszkva, a moszkvai-terület, a volgamenti körzetek, a Központi Feketeföld-övezet, a délkeleti országrészek még fokozottabb villamosítását teszi lehetővé. Ezért a tökéletesített

elektrotechnikai munkafolyamatokat, a munka gépesítését, a nagytávolsági erőátvitelt még szélesebben fogják alkalmazni.

A villamoserőbőség fontos eszköze a vasúti közlekedés további technikai fejlesztésének és villamosított vasúti fővonalak építésének. A villamosvontatás jelentősen növeli majd a vasútvonalak forgalmelbonyolító képességét.

A kujbisevi és sztálingrádi vízierőművek azért is nagy jelentőségűek lesznek, mert a víz szintjének felemelésével, óriási vízduzzasztók építésével megkönnyítik a nagy hajók járását a Volgán és a Kámán. Lényegesen növekszik majd az olaj, gabona, fa, hal, gyümölcs, fűzelék, gépek és másfajta rakományok vízi szállítása és a kényelmes, gyorsjáratú személyszállító hajók forgalma is.

Közismert, hogy a vízszállítás a szárazföldi szállításhoz több szempontból lényegesen előnyösebb. Üzemköltsége kisebb. A vízi szállítás eszközei lényegesen olcsóbbak és gyártásukhoz sokkal kevesebb anyagra van szükség. A vízi szállításhoz az energia- és üzemanyagfogyasztás sokkal kisebb, mint a vasúti szállításhoz. Míg például kétezertonnányi teher szállítására 1200 lóerős mozdonyra van szükség, ugyanilyen teljesítőképességű vontatógőzös 25.000 tonna terhet is elszállít.

A Volga vízrendszerének kiépítése azt is jelenti, hogy láncszerűen össze lesznek kapcsolva egymással a vízgyűjtőmedencék és ezen keresztül a teherszállítás tömegjellegűvé válik. A Volga vízi főútvonala körülbelül negyvenszer több rakományt tud majd szállítani, mint egy vasúti főútvonal.

A Volga másik rendkívül fontos problémája a halgazdaság. A mesterséges haltenyésztésre alkalmas vízgyűjtőmedencék építésére is megindulnak a munkálatok.

Az erőművek építésének tervét egészíti ki az a hatalmas munka, amely 14 millió hektárnyi aszályos földterület elárasztását és öntözését biztosítja a Volga mentén. Az öntözés révén a földek nagy része termékenység szempontjából fölül fogja múlni a nilusmenti híres földeket. A nap melege és fényereje, az értékes földek és a vízbőség olyan termést biztosítanak majd, amilyennel a világ egyetlen mezőgazdasága sem dicsekedhet.

Az elárasztáson és öntözésen kívül a kujbisevi és sztálingrádi vízierőművek segítségével a lehető legnagyobb mértékben villamosítják a mezőgazdaságot és ezzel lényegesen csökkentik a cseppfolyós és szilárd üzemanyagfogyasztást, megkönnyítik a kolhozparasztok munkáját, növelik a mezőgazdaságban a munka termelékenységét és a szó szoros értelmében kulturálttá teszik a kolhoztagok munkáját és életét.

A mezőgazdaságban felhasznált minden kiló watt áram körülbelül nyolc munkást szabadít fel a fizikai munka alól.

A vízierőművek méreteiről a következő összehasonlítások alapján alkothatunk képet. A két erőmű tízszerannyi áramot fog termelni, mint a forradalomelőtti Oroszország összes erőművei. Az új erőművek teljesítőképessége közel két és félszeresen múlja majd felül azt a teljesítőképességet, amelyet a híres GOELRO-tervben 1921-ben 10—15 évre

terveztek és többszörösen meghaladja a legnagyobb európai erőmű, a szovjet Dnyeprogesz teljesítményét is.

A világ két legnagyobb erőműve a kujbisevi és a sztálingrádi lesz és az Egyesült Államokban lévő hatalmas Grand Coolie és Boulder Dam erőműveket is túlszárnyalja. A legnagyobb amerikai erőművek összesített teljesítőképessége (a newyorki, tennesseei, chicagói, a niagara-hudsoni, csendesóceáni és bonnevilléi) messze mögötte marad a kujbisevi és sztálingrádi erőművek teljesítőképességének.

Mindkét erőmű évi villamosenergia-termelése azt a mennyiséget is túlhaladja, amelyet Olaszország összes erőműtelepei, Svájc és Svédország erőművei pedig együttesen termelnek.

A Volga két új erőműve kimeríthetetlen, folyamatos és ingyenes energiaforrás. Ahhoz, hogy a hőenergiatelepeken a kujbisevi és sztálingrádi erőművekkel azonos mennyiségű áramot lehessen termelni, éventénként közel 20.000 vasúti szerelvényre való szemet kellene kibányászni, szállítani és elégetni. A hőenergiatelepeknek ilyen nagymennyiségű tüzelőanyaggal való ellátása óriási pénz- és munkaráfordítással járna. E mellett nagyon sok emberre lenne szükség. Mindennél többet mond az, hogy az új vízierőműveknél egy kilowatt áram a hőenergiatelepek termelte áram költségének csak egyharmadába fog kerülni.

Ilyen ütemű építkezést a világ még nem látott. Az a tény, hogy a kujbisevi és sztálingrádi erőműveket öt év alatt építik, ragyogóan bizonyítja a Szovjetunió szakadatlan növekedő technikai erejét. A Dnyeprogesz és most a kujbisevi és sztálingrádi vízierőművek építésének háttérében világosan megmutatkozik, mennyire képtelenek a kapitalista államok ilyen lendületes, hatalmas jelentőségű és gyorsütemű építkezés megvalósítására.

Az Egyesült Államok és Kanada például alig voltak képesek befejezni a tizenhat éven keresztül épített és agyonreklámozott „Amerikai Dnyeprogeszt”, a Szent Lőrinc folyón fekvő Bocharna erőművet. A Tennessee folyón fekvő, vegyi kombináttal felszerelt Moscel-Shoals hidrocentrálé építését az amerikaiak immár 35 éve sem tudják befejezni.

Ismeretes, hogy a kapitalista országokban sokkal hosszabb idő alatt valósítanak meg lényegesen kisebb és aránytalanul kevésbé bonyolult műszaki építkezéseket. A Nilus-delta gátjait 68 évig, a Panama-csatornát 35 évig, a Szezei-csatornát 22 évig építették. Az említett építményeknek súlyos mérnöki fogyatékoságai voltak és vannak. Az építkezéseknél a munkások mindenütt tömegesen pusztultak, áldozatul esve az egészségtelen, kegyetlenül zord életfeltételeknek.

Az amerikai sajtó a Coloradó-folyón fekvő Boulder Dam vízierőművet már 40 éve dicséri. Az előzőleg épített erőműveknél sorozatosan ismétlődő katasztrófák után gátat építettek. A vízierőműtelepet és az öntözőrendszert azonban teljes kapacitással még a mai napig sem helyezték üzembe.

Az Egyesült Államok másik legnagyobb vízierőműve, Washington közelében, a Columbia-folyón fekvő Grand Coolie, már 20 éve épül, de teljes kapacitással még most sem dolgozik.

A kubbisevi és sztálingrádi erőművek fölénye az Egyesült Államok erőművei fölött azonban nemcsak a teljesítőképesség nagyságában és az építkezés ütemében mutatkozik meg. Figyelembe kell venni az alapvető minőségi különbségeket is. A kiindulópont a Szovjetunióban a vízierőművek tervezésénél az, hogy a vízkészleteket a legkomplexebb módon használják ki: a vízierőművek több népgazdasági célt szolgálnak. Így tehát az ezekbe fektetett beruházások egyszerre a népgazdaság több ágazatában is növelik a munkatermelékenységét.

Vízierőműveket a kapitalista országokban főképpen hadiértékek biztosítására, a hadiiparnak energiával való ellátása céljából építenek. E mellett az ilyen „köz munkát” az USA-ban azért végzik, hogy legalább részben foglalkoztassák a munkanélküliek társadalmi szempontból veszélyes hadseregét. A nagy hidrotechnikai építmények fő, nem amortizálódó részét (gátak, fő öntözőcsatornák, stb.) az állam költségére, azaz a dolgozók terhére építik. Amikor ez a rész elkészült, az építményt magántársaságoknak adják át, amelyek beépítik a turbinákat és generátorokat, felállítják a vezetékhálózatot s azután óriási profitot vágva zsebre, saját céljaikra aknázzák ki az egész építményt.

A kapitalista országokban mind az állam, mind a magántársaságok hidrotechnikai építmények létesítésénél minden esetben komoly akadályok egész sorába ütköznek: az a tőkés csoport, amelyet az erőmű építése profitcsökkenéssel fenyeget, kemény harcot folytat az erőmű megépítése ellen. A vasúttársaságok a víziutak megjavítása és a csatornák építése ellen küzdenek. A szén- és olajkirályok, a hőenergiatelepekkel rendelkező társaságok igyekeznek megakadályozni a vízierőműtelepek építését.

A kapitalista társadalom viszonyai lehetetlenné teszik a vízierőműtelepek észszerű és teljes kihasználását. Amikor pedig a vízierőműveket mégis megépítik, azok a háború céljait szolgálják, a dolgozókat még jobban kiszákmányolják, elnyomoritják és növelik a monopoltársaságok nyomását.

A szovjet hidroenergetika az egész nép érdekét szolgálja, megkönnyíti a nép munkáját, bőséget teremt az anyagi javakban, emeli a kultúrát és hozzájárul a kommunista társadalom építéséhez.

A kubbisevi és sztálingrádi erőművek építése a szovjet emberek békés alkotómunkájának fényes bizonyítéka. Az építés megkezdéséről szóló mindkét kormányrendelet hatalmas lelkesedést váltott ki a szovjet hazafiakból és ugyanakkor éppen ezért, elemi erővel tör fel a nép felháborodása a háborús gyujtogatók új, sötét tervei ellen.

Az amerikai vízierőművek háborúra termelnek. Közismerten fontos szerepet játszanak a kormány villanytelepei, a tennesseei, bonnevillai és más, az atombombagyárakat árammal tápláló vízierőművek az Északamerikai Egyesült Államok hadiipari vállalatainak áramellátásában.

A két rendeletből — amely elrendeli, hogy a Volgán, ezen a nagy orosz folyón megkezdjék a világ két legnagyobb erőművének építését — a sztálini korszak igazi nagyságához méltó, az ország erejébe és lehetőségeibe vetett óriási bizalom árad.